

SLOVACIKÁLNE KALENDÁRE UCHOVÁVANÉ V UNIVERZITNEJ KNIŽNICI V SEDMOHRADSKEJ KLUŽI (16. – 17. STOR.)

Eva MÁRZA

Abstract

The author of the traditional bibliography Régi Magyar Könyvtár Szabó Károly worked for thirty years at the University Library in Cluj-Napoca. Evidence of his activity can also be seen on the book pages that he consulted. He left identification of those copies that do not have title pages. As a librarian, he succeeded in modernising the processing system of the library holdings. In the library are kept numerous copies of books of Slovak origin from the 16th-18th centuries. Among them, we identified 19 volumes of calendars from the 16th-17th centuries interesting for book culture from Slovakia. They were published in Levoča, Košice, Bardejov and Trnava. Among them are rare books or assume that they are also unique, as the bibliography shows it. In the end, we compiled a short catalogue with the found copies.

Keywords: University library from Cluj-Napoca, Szabó Károly, prints from the printing houses from the territory of Slovakia, calendars, 16th – 17th centuries

Abstrakt

Autor tradičnej bibliografie Régi Magyar Könyvtár Szabó Károly pôsobil približne 30 rokov v Univerzitetnej knižnici v Kluži. Stopy jeho činnosti vidno aj na stránkach kníh, ktoré mu prešli rukami. Zanechal identifikácie tých kópií, ktoré nemajú titulný list. V role knihovníka sa mu podarilo zmodernizovať systém spracovania knižničného fondu. Knižnica uchováva početné exempláre kníh slovenského pôvodu zo 16. – 18. storočia. Medzi nimi sme identifikovali 25 exemplárov kalendárov zo 16. – 17. storočia zaujímavých pre knižnú kultúru na Slovensku. Boli vydané v Levoči, Košiciach, Bardejove a Trnave. Sú medzi nimi vzácné vydania alebo predpokladáme, že aj unikátne, čo dokazuje aj bibliografia. V prílohe sme zostavili krátky katalóg s identifikovanými exemplármi.

Kľúčové slová: Univerzitná knižnica v Kluži, Szabó Károly, staré tlače vytlačené na území dnešného Slovenska, kalendáre, 16. – 17. storočie

Na úvod

Slovacikálne historické kalendáre nie sú novou témou v slovenskej alebo maďarskej bibliografii. Do pozornosti bádateľov sa dostali v prvom rade vydania z 18. – 19. storočia, čomu svedčí bohatá bibliografia pre toto obdobie. Čo však v poslednom čase upútalo našu pozornosť, boli slovacikálne kalendáre zo 16. – 17. storočia, existenciu ktorých odborná literatúra berie do úvahy, ale ich podrobné skúmanie a publikovanie sa nedostalo omnoho ďalej od ich vymenovania v rámci dejín tlačiarní, dejín kalendárov za 18. a ďalšie storočia a bibliografických záznamov z Čaploviča, RMK, RMNy.¹ Slovenská kolektívna práca *Fragments z kultúrnej histórie v kalendároch* realizovaná kolektívom Kabinetu retrospektívnej bibliografie Univerzitnej knižnice v Bratislave² prináša najnovšie výsledky výskumu na Slovensku na tému knižných kalendárov v štúdiu *Vývin a funkcie knižných kalendárov* (B. Svobodová – K. Pekařová). Vydania zo 16. – 17. storočia autor-ky spomínajú zbežne. Bibliografia pod čiarou dokumentuje vývin historiografie na túto tému a jej analýza je dôkazom toho, že bádanie v tejto kapitole dejín knižnej kultúry je komplexné a ešte sa môže v ňom pokračovať. Informácie o prvých kalendároch vydaných na Slovensku ponúka aj štúdiu *Charakteristika kalendárov ako typu dokumentu a ich vývoj do konca 17. storočia v Slovenskej národnej retrospektívnej bibliografii*.³ Aj keď sa práca zaoberá kalendármi vydanými od roku 1701, uvedená štúdiu neobišla aj staršie obdobie.

To, že sedmohradské knižnice uchovávajú vo svojich fondoch významný počet slovacikálnych tlačí sme dokázali aj v minulosti viacročným bádáním v knižnici Batthyaneum z Alba Iulie.⁴ Z rôznych analyzovaných prác sme zistili, že zo sedmohradských knižníc si bádatelia z dôvodov dostupnosti vybrali hlavne knižničný fond dnešnej Univerzitnej knižnice „L. Blaga“ z Kluže. V tomto čase sme sa vybrali aj my po ich stopách a dúfame, že v budúcnosti budeme môcť pripojiť aj knižné fondy z iných sedmohradských knižníc, ktoré by mohli priniesť nové informácie. V bohatom historickom fonde Univerzitnej knižnice z Kluže⁵ sa pod hlavičkou *Carte veche maghiară/Staré maďarské knihy* nachádza katalóg tlačí pochádzajúcich aj z tlačiarní zo slovenského územia a k dispozícii čitateľov slúži aj knižničný informačný systém *Aleph*.⁶ Niekoľkosto slovacikálnych tlačí môže byť zaujímavou témou pre slovenského bádateľa.⁷

¹ ČAPLOVIČ, Ján. *Bibliografia tlačí vydaných na Slovensku do roku 1700 diel I. a II.* Martin: Matica slovenská, 1972, 1984 (ďalej skrátené Čaplovič); *Régi Magyar Könyvtár I, II.* Budapest: 1879, 1885 (ďalej skrátené RMK). *Régi Magyarországi Nyomtatványok I, II, III, IV.* Budapest: 1971, 1983, 2000, 2012 (ďalej skrátené RMNy).

² PEKAŘOVÁ Katarína a kol. *Fragments z kultúrnej histórie v kalendároch.* Bratislava: Univerzitná knižnica, 2015.

³ *Slovenská národná retrospektívna bibliografia. Sériu B periodiká. Bibliografia slovenských a inorečových kalendárov 1701 – 1965.* M. KIPSOVÁ, T. VANČOVÁ a Ž. GEŠKOVÁ, eds. Martin: Matica slovenská, 1984, s. 27-33. [online]. [cit. 2024-01-26]. Dostupné na: https://www.kis3g.sk/building_snk/grsnk/fulltexty/kalendare_1701_1965.pdf

⁴ Napr. MÁRZA SELECKÁ, Eva. *Slovacikálne tlače v sedmohradskej knižnici Batthyaneum v Alba Iulii (16. – 18. storočie).* Martin: Slovenská národná knižnica, 2021. A iné príspevky.

⁵ Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga“, Cluj-Napoca, Rumunsko.

⁶ [online] [cit. 2024-07-10]. <http://aleph.bcuccluj.ro:8991/F?RN=264677968>

⁷ V Kluži sa nachádza aj bohatý fond Knižnice rumunskej akadémie, ktorý však nie je dostatočne spracovaný a nemôžeme sa o ňom vyjadriť.

Erdélyi múzeum könyvtára a Univerzitná knižnica v Kluži

Ústredná univerzitná knižnica v Kluži vznikla spojením viacerých knižných zbierok z polovice 20. storočia. Jednou z významných zbierok, ktoré priniesli do knižnice staré tlače bola knižnica spoločnosti *Az erdélyi múzeum-egyesület* [Sedmohradský muzeálny spolok], vedecká spoločnosť založená v Kluži v roku 1859. Zakladateľom spolku bol politik, historik a zberateľ gróf Imre Mikó (1805 – 1876); po revolúcii 1848/1849 sa stal guvernérom Sedmohradska. Základnou úlohou spolku bolo založenie múzea a s tým spojené zhromažďovanie artefaktov. Prvé zbierky spolku tvorili knihy, ako sa to často v podobných situáciách stávalo. Už pri vzniku spolku ich bolo 15 439 zväzkov a po desiatich rokoch sa ich počet zdvojnásobil. Svoju knižnú zbierku venoval spolku aj jeho zakladateľ Imre Mikó. Významnou súčasťou, vlastne katalyzátorom knižnice boli bohaté súkromné zbierky grófov rodu Kemény venované budúcej spoločnosti ešte v prípravnej fáze zo štyridsiatych rokov;⁸ József Kemény⁹ (1795 – 1855) bol sedmohradský spisovateľ a historik, člen Maďarskej akadémie, ktorý popri knižnej zbierke venoval rukopisy a archívne dokumenty a jeho príbuzný Samuel (1739 – 1817), ktorý bol tiež politikom (richtár, cisársky komorník) spolku zanechal svoju knižnicu.¹⁰ Ďalším významným darcom bol guvernér Sedmohradska gróf József Teleki, veľký zberateľ s vlastnou knižnicou v meste Târgu Mureș.¹¹ Do knižnice spolku prispel sedmohradskými tlačami 16. – 17. storočia. Menších darcov bolo viac a výsledok zaznamenal budúci knihovník spojených knižníc Károly Szabó. Pretože do novej knižnice sa dostal značný počet duplikátov, práve Szabó vytvoril kontakty a podelil zvyšujúce zväzky významným školským knižniciam alebo oslovil významné budapeštianske knižnice.¹² Dodnes sa na knihách uchováva vlastnícka pečiatka spolku: *Erdélyi Múzeum Könyvtára*. Po roku 1950, pretože zanikli pôvodne založené asociácie, zanikol aj spolok *Erdélyi múzeum egyesület*, teda aj knižnica, ktorú však prevzala univerzita a spolok potom pokračoval v činnosti až po roku 1989 s pôvodným vedeckým zameraním.¹³

Knihovník Károly Szabó

Z načrtnutej histórie vyplýva, že dejiny dnešnej Univerzitnej knižnice sa spájajú aj s postavou bibliografa a historika knižnej kultúry, univerzitného profesora, prekladateľa, ktorým bol Károly Szabó (1824 – 1890).¹⁴ Bol vedúcim knihovníkom spolku *Az*

⁸ SIPOS, Gábor. *Az Erdélyi múzeum-egyesület könyvtáranak története*. In: G. SIPOS, ed. *Az Erdélyi Múzeum-Egyesület gyűjteményei*. Cluj-Napoca:Societatea Muzeului Ardelean, 2009.

⁹ SIPOS, odk. 8, s. 11-68.

¹⁰ SZINNYEI, József. *Magyar írók élete és munkái* [online]. [cit. 2023-12-18]. Dostupné na: <https://mek.oszk.hu/03600/03630/html/>

¹¹ DEÉ NAGY, Anikó. *A könyvtáralapító Teleki Sámuel*. Kolozsvár: Az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadása Kolozsvár, 1997, s. 157-230.

¹² Károly Szabó vydal zoznam duplikátov, ktorý bol dvakrát publikovaný v roku 1863 a v roku 1873. Členovia spolku si mohli duplikáty kúpiť. Pozri: SIPOS, odk. 8, s. 13-16.

¹³ *Erdélyi Múzeum Egyesület* [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné na: https://www.eme.ro/servlet/eme/template/PWelcomeScreen.vm/action/PMenuAction/clickedmenuid/RootMenu/eventssubmit_doclick/null

¹⁴ SZINNYEI, odk. 10; BÉNYEI, Miklós. *Szabó Károly történetirői munkássága* [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné na: https://epa.oszk.hu/01300/01367/00276/pdf/EPA01367_3K_2016_03_033-040.pdf

erdélyi múzeum-egyesület od roku 1860 a až do svojej smrti v roku 1890 sa zaoberal štúdiom dejín Sedmohradska a zbieraním historických fondov pre knižnicu. Pochádzal z maďarskej obce Köröstarcsa neďaleko sedmohradských hraníc. Vyštudoval právo a bol právnickým praktikantom v Kežmarku, potom bol činný aj v Bratislave. Prispieval do kultúrnych časopisov a priebežne informoval o raste knižničného fondu, ktorý sa vzťahoval aj jeho pričinením z akvizícií, donácií alebo výmenou duplikátov. Pre univerzitnú knižnicu nakupoval hlavne súčasné práce potrebné pre študentov a profesorov a pre knižnicu muzeálneho spolku vyhľadával staré knihy a historické dokumenty.¹⁵

V Kluži napísal svoje celoživotné dielo – trojzväzkovú retrospektívnu bibliografiu *Régi Magyar Könyvtár* (RMK). Bibliografiu zostavil systematicky a svoj projekt prezentoval v predhovore k I. dielu RMK. Pre začiatok zhromaždil publikované informácie o knihách vydaných do roku 1711, ďalej si naplánoval využiť pre svoj zámer sedmohradské knižnice – zbierku J. Telekiho z Târgu Mureș, Batthyaneum z Alba Iulie a Brukenthalovu knižnicu zo Sibiu, ale aj vedecké knižnice z Budapešti. Potom svoj výskum rozšíril aj do iných sedmohradských miest a pokračoval aj v Kežmarku, Bratislave, Szegede atď. Spolupracoval so žijúcimi znalcami a pri hľadaní vzácných exemplárov precestoval celé Sedmohradsko.¹⁶

Po stopách Szabóa nás zaujali slovacikálne tlače v Univerzitetnej knižnici a prednostne tlače zo 16. – 17. storočia, pre začiatok kalendáre.¹⁷ Isté je, že knižnica uchováva bohatý slovacikálny fond zo 16. – 17. storočia, o 18. storočí sme si ešte nestihli utvoriť mienku. Uchováva sa tu zaujímavá zbierka slovacikálnych kalendárov v maďarčine zo 16. – 17. storočia, ktoré boli vydané v Levoči, Bardejove, Košiciach, Trnave. Je to 25 exemplárov, z ktorých tri sú v dvoch až v troch zväzkoch. Ich spoločnou črtou je skutočnosť, že sa v mnohých z nich zachovali titulné listy a tam, kde titulný list nie je, nachádzame poznámky o mieste vydania, identifikovanie v RMK písané rukou Szabóa.

[1] Ďalším spoločným znakom je formát 16°, zreštaurovaná moderná knižná väzba, ktorá nie je datovaná, ale na prednom prídošti je aplikovaná malá nálepka, s textom „Hantz György tud. – egyetemi Könyvkötő Kolozsvárt“.¹⁸ [2-3] Naviac, na titulnom liste alebo pred ním je voviazaný lístok so zaujímavou tlačenu poznámkou „Az új köttetés alkalmával nem vágják körül“.¹⁹ [4] O ďalšom knihviazačskom majstrovi hovorí aj iná nálepka, ktorá svedčí o tom, že aj muzeálny spolok mal vlastného majstra: „Czerny A. orsz. Múzeumi könyvkötő Kolozsvárt“.¹⁹

¹⁵ Univerzita v Kluži bola založená v roku 1872 a súčasne vznikla aj jej knižnica. Spolok dal univerzite k dispozícii svoju knižnicu, dokumenty a rukopisy, čo bolo potvrdené aj zmluvou podpísanou 29. augusta 1872.

¹⁶ SZABÓ, Károly. RMK I.,s. V-XIV.

¹⁷ V porovnaní s knižnicou Batthyaneum MÁRZA SELECKÁ, Eva, odk. 4., počet exemplárov z tohto obdobia je v Univerzitetnej knižnici v Kluži podstatne väčší.

¹⁸ Reklamu na Hantzovu dielňu sme identifikovali v *Kolozsvári Kalauz*. Kolozsvár: Nyomtatott Gámán János öroköse könyvnyomdájában, 1894, s. 61.

¹⁹ Veľa informácií o týchto dvoch uznávaných knihviazačoch sme nezískali. Spomínajú sa v: ERDÉLYI, Pál. *Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Évkönyve 1911 évre*. Kolozsvár: Kiadja az Erdélyi Múzeum-Egyesület, 1912, s. 19-20; pri príležitosti sťahovania knižnice do novej budovy v prvom desaťročí 20. storočia, knihviazači György Hantz a Antal Czerny pripravovali knižnicu na proces sťahovania. Pozri: SIPOS, odk. 8, s. 38. Podľa všetkého obidvaja sa už vlastného sťahovania knižnice nedožili.

Slovacikálne kalendáre 16. – 17. storočia

Aj keď história tlačených kalendárov v Uhorsku siaha do prvotlačového obdobia, keď pôsobil na dvore Mateja Korvína astronóm Regiomontanus (1436 – 1476), ktorý zostavil v roku 1474 kalendár na roky 1475 – 1531, vydávanie kalendárov na Slovensku (slovenských, maďarských, nemeckých) sa za ním oneskorilo o približne sto rokov. Prvým zatiaľ známym tlačeným slovacikálnym kalendárom, ako o tom hovorí bibliografia, bolo trnavské maďarské vydanie, ktoré zostavil Peter Slovacius na rok 1579 *Kalendarium és ez mostani MDLXXIX. esztendőben történendő neminemű dolgokrul*,²⁰ potom latinské vydanie už zreformovaného katolíckeho kalendára z čias pápeža Gregora XIII. z roku 1583 tiež z Trnavy.²¹ O kalendáre, ktoré vychádzali v tomto období sa zaslúžili vtedajší matematici, astronómovia aj astrológovia. Nie vždy ide o originálne práce, niektoré sú vypracované podľa starších vzorov a potom upravené. Vydania, ktoré sme mali v rukách sú v maďarskom preklade Lukáša Pécího/Peechiho²² a Pála Medgyesího,²³ iní prekladatelia nie sú uvedení. Na titulných listoch nachádzame rôzne mená zostavovateľov, od krakovského astrológa Petra Slovacia,²⁴ Gabriela Joannicia tiež pôvodom z Krakova, ďalším uvedeným krakovským astronómom bol Bernard z Krakova,²⁵ potom nemecký filozof a matematik David Herliz (1557 – 1636),²⁶ poľský astrológ a astronóm Christoph Neubarth (1607 – 1681)²⁷ a jeho syn Johann (1636 – 1686), ktorý bol ako jeho otec astronóm a astrológ.²⁸ Podľa všetkého, tlačiarom z vyššie uvedených slovenských miest boli blízke vydania, o ktoré sa zaslúžili hlavne poľskí tvorcovia kalendárov a medzi tými, ktorých citujeme len jeden bol nemeckého pôvodu. Vydávanie kalendárov bolo pre tlačiarov výhodné, pretože to boli periodické tlače, v ekonomicky efektívnej tiráži a boli blízke a užitočné pre čitateľov. Tlačári sa preto dlhodobo venovali ich vy-

²⁰ Čaplovič 1890; RMNy 441.

²¹ Čaplovič 1902; RMNy 529.

²² Lukáš Péchy bol vzdelanec žijúci v 16. storočí v Trnave. Právnik, prekladateľ, autor, o živote ktorého je viacej dohadov, či pochádzal zo Šariša (Pečovská Nová Ves) alebo z maďarského Pécsu. [online]. [cit. 2024-01-23]. Dostupné na: https://www.academia.edu/36321706/Poch%C3%A1dza_Luk%C3%A1%C5%A1_Peechi_P%C3%A9csi_z_Pe%C4%8Dovskej_Novej_Vsi; alebo SZINNYEI, odk. 10. Je možné, že Péchy bol aj tlačiarom v trnavskej tlačiarňi.

²³ SZINNYEI, odk. 10.

²⁴ ŠPÁNIOVÁ, Marta, Lucia LICHNEROVÁ a Zuzana NEMCOVÁ. *Valentín Mančkovič – uhorský tlačiar v 16. storočí* [online]. [cit. 2023-12-08]. Dostupné na: <https://www.sav.sk/journals/uploads/04271153%C5%A0p%C3%A1niov%C3%A1%20Lichnerov%C3%A1%20Nemcov%C3%A1.pdf>; alebo GAZDA István – V. MOLNÁR, László. *Lengyel szerzők művei alapján készült magyar nyelvű kalendáriumok az 1560 és 1657 közötti korszakban*. Budapest: Magyar Tudománytörténeti Intézet, 2003. [online]. [cit. 2024-03-02]. Dostupné na: https://real.mtak.hu/56103/1/gazda_vmolnar_kalendariumok.pdf

²⁵ GAZDA, V. MOLNÁR, odk. 24.

²⁶ David Herlitz/Herlicius bol nemecký lekár, matematik, astronóm, historik a básnik, ktorý študoval vo Wittenbergu, Lipsku a Rostocku. Sú známe jeho astronomické práce, napr. o komete z roku 1607. Pozri CURNOCK, Barry. Thudkhaliya II and Hieroglyphic Luvian. In: *Society for Interdisciplinary Studies Chronology et Catastrophism Review*, 2020, č. 2, s. 14, 23. [online]. [cit. 2024-03-04]. Dostupné na: [file:///C:/Users/Eva/Downloads/vanderSluijs-SISR-2020-2%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Eva/Downloads/vanderSluijs-SISR-2020-2%20(1).pdf)

²⁷ NEUBARTH, Christoph [online]. [cit. 2024-02-26]. Dostupné na: https://www.presseforschung.uni-bremen.de/dokuwiki/doku.php?id=neubarth_

²⁸ NEUBARTH, Johan [online]. [cit. 2024-02-26]. Dostupné na: <https://knihoveda.lib.cas.cz/AuthorityRecord/mzk2009533099>

dávaniu, čo dokazujú napr. v 17. storočí každoročné kalendáre u Brewerovcov v Levoči alebo trnavské vydania ešte zo 16. storočia.

Z radu kalendárov malého formátu – 16° sa názvom vyníma *Judicium* (č. 1).²⁹ Je to Slovaciove bardejovské vydanie, jediný slovacikálny exemplár zo 16. storočia vydaný v roku 1580, ktorý sa v študovanej zbierke uchováva. Ďalšou zaujímavosťou sú pravdepodobne Szabóom zachránené exempláre, niektoré sú úplné torzá, ale majú titulný list, takýchto situácií je niekoľko (č. 2, 4, 6, 7). Zaujímavé je, že košický kalendár z roku 1612/1613 (č. 3) mal K. Szabó v rukách, čo vidno z poznámky napísanej jeho rukou, ale v RMK nebol zavedený;³⁰ RMNy uvádza toto vydanie ako druhý známy exemplár bez titulného listu, zatiaľ čo náš exemplár titulný list má. [4] Zatiaľ neboli publikované ďalšie exempláre tohto vydania. Zaujímavý je aj bardejovský kalendár na rok 1634, ktorý je zatiaľ známy v dvoch exemplároch a č. 4 z nášho katalógu je jedným z nich. Aj v ňom sa nachádza rukopisná poznámka K. Szabóa. Do *Praxis pietatis*, levočskej tlače z roku 1641 (č. 5) voviazali 18-listový skrátený kalendár na roky 1642 – 1665. Kompletný kalendár na rok 1682 (č. 11) je podľa RMK unikát. Ján Čaplovič ho nepopisuje a K. Szabó poznal v tom čase jediný exemplár, ktorý pôvodne patril do fondu knižnice múzea (Erdélyi Múzeum Könyvtára), teraz sa uchováva v Univerzitnej knižnici. [5] Aj keď to nie je v pravom slova zmysle kalendár, do pripojeného katalógu sme zaradili astronomické pozorovanie kométy od Pétera Kiszteiho *Ústòkos Csillag* na roky 1680 – 1681 vydané v Košiciach roku 1683 (č. 12). Pod pseudonymom Astrophilus publikoval svoje astronomické pozorovania trnavský polyhistor, profesor Martin Sentiváni, ktorý do trnavských kalendárov vložil odborné pojednania na rôzne témy. Latinský kalendár na rok 1689 obsahuje Sentivániho vedeckú časť nazvanú *Dissertationes septem*.³¹ *Calendarium Tyrnaviense* na rok 1689 bez titulného listu (č. 14) identifikoval podľa zanechanej poznámky K. Szabó. Zväzok bol zreštaurovaný kníhviazačom Antalom Czernym. V dvoch exemplároch sa zachovalo levočské vydanie na rok 1691 (č. 15). Tiež v dvoch exemplároch sa uchováva levočský kalendár na rok 1692 (č. 16) s krásnym venovaním istého Gresei Toldalaghi Jánosa: „Édes kedves Szivemnek Stella Erzsébet kedves Édes Feleségemnek“ [Pre moje sladké drahé srdiečko Stella Alžbeta pre moju drahú sladkú manželku]. Napokon, spomenieme aj jedno zvláštne vydanie kalendára, takmer kompletné, ktoré podľa titulného listu vyšlo v spojení Levoča – Kluž v roku 1686 (č. 19), vytlačené bolo v Kluži. Exemplár sme v RMK ani v RMNy neidentifikovali.³² Na titulnom liste je uvedené, že modelom kalendára bola levočská verzia, ale v Kluži u tlačiara Mihálya Némethiho, ktorý v tomto roku skutočne v Kluži fungoval nebolo známe

²⁹ Pre prehľadnosť sme vyhotovili skrátený katalóg kalendárov a v zátvorke citujeme poradové číslo.

³⁰ Je zaujímavé, že K. Szabó poznal zlomok tohto kalendára na rok 1613 a ako miesto uloženia cituje Debreczen: RMK I, 439, zatiaľ čo titulný list toho istého exemplára určuje jasne ako miesto vydania Košice.

³¹ Martin Sentiváni, trnavský polyhistor, zastával na trnavskej univerzite rôzne vedecké a pedagogické funkcie, v rokoch 1675 – 1703 pripravil a zredigoval množstvo kalendárov, vedeckých ročeniek a iných publikácií. Pozri: DROBĚNOVÁ, Zuzana. Pedagogická činnosť členov Spoločnosti Ježišovej pochádzajúcich zo Slovenska v období 1600 – 1773. In: *Fons Tyrnaviensis III*. Trnava: Ústav dejín Trnavskej univerzity, 2008, s. 69.

³² Tento variant kalendára identifikoval a v krátkosti opísal Sztripszky 2126; SZTRIPSZKI, Hiador. *Adalékok Szabó Károly Régi Magyar Könyvtár C. Munkájának I-II kötetéhez. Pótlások és igazítások 1472 – 1711*. Budapest: 1967.

takéto vydanie. [6] Ani podľa Judit Ecsedy tam v rokoch 1684 – 1689 nevyšiel žiadny kalendár;³³ podľa RMK v roku 1686 vyšiel len levočský kalendár.³⁴ Či ide o levočské alebo Némethiho (Szathmár-Némethiho) vydanie z Kluže sa pravdepodobne nedá zistiť, pokiaľ nebude identifikovaný iný podobný kalendár, ktorý by túto dilemu vyriešil. Do objavenia ďalšieho exemplára, sa momentálne v zbierke Univerzitnej knižnice v Kluži nachádza tento unikát. Je však isté, že levočské kalendáre boli v tom čase uznávané a slúžili ako vzor pre iné vydania.

Z priloženého katalógu a z príspevku vyplýva, že kalendáre Univerzitnej knižnice v Kluži, z veľkej časti, nie sú neznáme slovenským a maďarským bibliografiám, ale ich hodnota pozostáva podľa konzultovanej odbornej literatúry v zriedkavosti ich výskytu a aj zo skutočnosti, že sú medzi nimi aj unikáty (pozri priložený katalóg). Na rozdiel od jediného uchovaného kalendára z Batthyanea v Alba Iulii, 25 exemplárov z Levoče,³⁵ potom z Bardejova, Košíc a konečne aj z Trnavy predstavuje hodnotnú zbierku týchto knižných rarít.³⁶ Ich hodnota aj dnes postupne vzrastá tým, že tie najzaujímavejšie vydania už nachádzame aj na internete.³⁷ Univerzitná knižnica ponúkla užívateľom zatiaľ štyri online exempláre: *Iudicium* z roku 1580 (č. 1), kalendár na rok 1682 (č. 11) a na rok 1694 (č. 17).³⁸

Spoločnou črtou kalendárov bola skutočnosť, že boli určené, ako sa to všeobecne na titulnom liste uvádza, tak uhorskému používateľovi všeobecne, ako aj obyvateľom Sedmohradska, ďalej spoločný bol zvyk voviazat' čisté listy medzi tlačené listy kalendára, ktoré používatelia často popísali svojimi poznámkami najrôznejšieho charakteru (v nemeckom prostredí sú nazývané Schreibkalender); môžu byť bohatým zdrojom informácií o rodinných problémoch, o počasí, o hospodárskej problematike aj o historických udalostiach atď. Takto sa každý takýto kalendár stáva individuálnou jednotkou. O vývoji a užitočnosti kalendárov sa zmienili viacerí autori, vyzdvihujúc ich výchovný a moralizujúci charakter a pomerne rýchle šírenie.³⁹ Kalendáre ponúkali informácie astronomického charakteru, ale boli aj praktickými príručkami obchodného charakteru. Skladali sa z dvoch častí, v prvej bol vlastný mesačný kalendár s prináležiacimi sviatkami svätých. Druhá časť začína vlastným titulným listom, najčastejšie bez úplných bibliografických údajov, je textová a obsahuje Prognosticon, *Judicium* atď., obsah sa mení a v zásade ide o užitočné náučne texty; na konci je niekedy tabuľka s poštovými zastávkami (na dnešnom Slovensku a v Sedmohradsku) alebo kronika začínajúca rokom 367 a končiacia 18. januárom 1681, v levočskom vydaní na rok 1682. Chronologické

³³ Pozri ECSÉDY, Judit V. *A könyvnyomtatás Magyarországon a kézisajtó korában 1473 – 1800*. Budapest: Balassi kiadó 1999, s. 111; Eadem. *Könyvnyomtatás az erdélyi fejedelemségen I. Apafi Mihály korában 1661 – 1690*. I. In: *Magyar Könyvszemle*. 121. 2005, č. 3, s. 289-208.

³⁴ RMK I, 1364. Podľa Čaploviča 1467 v Levoči vyšli dva varianty.

³⁵ K týmto 19 titulom treba ešte pridať päť duplikátov a aj niektoré z týchto sú zlomkami.

³⁶ V Batthyaneu sme identifikovali jediný kalendár, vydaný v Trnave v roku 1670; pozri MÁRZA SELECKÁ, odk. 4, č. 46, s. 74 a tiež *Cisio* J. Müllera zo 17. stor., ktorý je defektný, č. 56, s. 77.

³⁷ *Magyar Tudományos Akadémiaponúka online levočské vydania na roky 1676, 1677, 1681; naša Príloha č. 8, 9, 10.*

³⁸ Príloha č. 1, 11, 12, 18.

³⁹ Napr. KOVÁCS, I. Gábor. *Kis magyar kalendáriumtörténet 1880-ig* [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné na: <https://mek.oszk.hu/03200/03230/03230.pdf>. s. 4-14

kalendárne tabulky začínajú zväčša tým istým rokom a končia sa rokom, v ktorom kalendár tlačili.⁴⁰

Okrem trnavského latinského vydania, všetky ostatné kalendáre v tejto zbierke sú maďarské. Nie je to neobvyklé, pretože vydavatia vo vtedajšom Uhorsku počítali s tým, že v maďarčine vydávané kalendáre môžu jazykom, zrozumiteľnosťou a obsahom prispieť k všeobecnej vzdelanosti a predpokladalo sa aj ich praktické využitie. V našej zbierke sa nachádza najviac levočských, maďarských kalendárov, aj keď mnohé sú zlomkami, čo svedčí o významnom postavení, ktoré zastávala levočská brewerovská tlačiareň v tomto období. Skutočnosť, že sa v tejto knižničnej zbierke zachovali levočské, bardejovské, košické a dva trnavské kalendáre, vypovedá o okruhu možných čitateľov/používateľov zo Sedmohradska; v 19. storočí sa zásluhou zberateľov a členov muzeálnej spoločnosti z Kluže dostali do zbierok jej knižnice a v súčasnosti patria k zbierkam Univerzitnej knižnice v Kluži.

Na záver

V našom príspevku sa otvárajú tri témy, ktoré môžu byť užitočné pre dejiny knižnej kultúry na Slovensku. V prvom rade sme v tejto súvislosti spomenuli historika, knihovníka, bibliografa Károlya Szabóa, na prácu ktorého sa viaže aj zbierka slovacikálnych kalendárov. Ako knihovník a bibliograf, mal v ruke pravdepodobne mnohé exempláre, zanechal v nich svoje rukopisné poznámky a zaslúžil sa aj o identifikovanie niektorých slovacikálnych kalendárov s chýbajúcimi titulnými listami, čo považujeme za ďalšiu tému. Treťou témou,⁴¹ ktorú sme ale nevyužili, hoci bola pôvodom našej rešerše, mohli byť slovacikálne tlače, ktoré sa vo fonde Univerzitnej knižnice v Kluži uchovávajú a čakajú na slovenských bádatelov.

---

⁴⁰ Avšak, napr. kalendár vydaný v Kluži na rok 1631 začína už rokom dva po narodení Krista.

⁴¹ Je málo pravdepodobné, že by sa v Sedmohradsku uchovávali slovenské kalendáre alebo historické tlače v slovenčine, ale nepochybujeme, že v knižniciach, kde spracovávanie fondov napreduje pomaly, sa ešte objavia zaujímavé exempláre pre slovenskú knižnú kultúru. Nadväzujeme na zaujímavý príspevok: ŽIBRITOVÁ, Gabriela. Niektoré otázky knižnej kultúry na Slovensku v 17. storočí. In: *Kniha 2023*. Zborník o problémoch a dejinách knižnej kultúry. Martin: Slovenská národná knižnica, 2023, s. 136-147.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

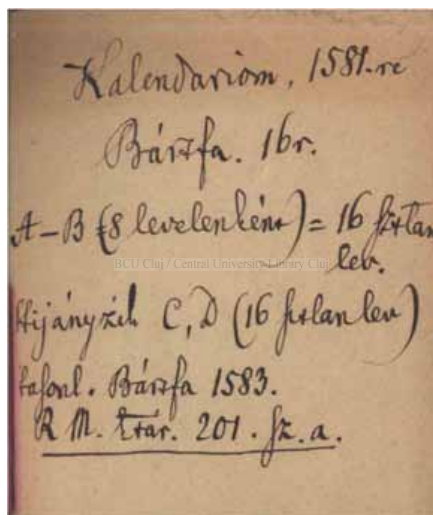
- BÉNYEI, Miklós. *Szabó Károly történetírói munkássága*. [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://epa.oszk.hu/01300/01367/00276/pdf/EPA01367_3K_2016_03_033-040.pdf
- ČAPLOVIČ, Ján. *Bibliografia tlači vydaných na Slovensku do roku 1700. Diel I. a II.* Martin: Matica slovenská, 1972, 1984.
- CURNOCK, Barry. Thudkhaliya II and Hieroglyphic Luvian. In: *Society for Interdisciplinary Studies Chronology et Catastrophism Review*. 2020, č. 2, s. 14, 23. [online]. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: [file:///C:/Users/Eva/Downloads/vanderSluijs-SISR-2020-2%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Eva/Downloads/vanderSluijs-SISR-2020-2%20(1).pdf)
- DEÉ NAGY, Anikó. *A könyvtáralapító Teleki Sámuel*. Kolozsvár: Az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadása. Kolozsvár, 1997, s. 157-230. ISBN 973-98092-1-9.
- DROBĚNOVÁ, Zuzana. Pedagogická činnosť členov Spoločnosti Ježišovej pochádzajúcich zo Slovenska v období 1600 – 1773. In: *Fons Tyrnaviensis III*. Trnava: Ústav dejín Trnavskej univerzity, 2008, s. 69. ISBN 978-80-8082-209-5.
- ECSEDY, Judit V.. *A könyvnyomtatás Magyarországon a kézisajtó korában 1473 – 1800*. Budapest: Balassi kiadó 1999. ISBN 963-506-270-2.
- ECSEDY V. Judit. Könyvnyomtatás az erdélyi fejedelemségben I. Apafi Mihály korában 1661 – 1690. I. In: *Magyar Könyvszemle*. 121, 2005, č. 3, s. 289-290.
- Erdélyi Múzeum Egyesület [online]. [cit. 2024-01-25]. Dostupné z: https://www.eme.ro/servlet/eme/template/PWelcomeScreen.vvm/action/PMenuAction/clickedmenuid/RootMenu/eventssubmit_docklick/null
- ERDÉLYI, Pál. *Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Évkönyve 1911 évre*. Kolozsvár: Kiadja az Erdélyi Múzeum-Egyesület, 1912.
- GAZDA István a László V. MOLNÁR. *Lengyel szerzők művei alapján készült magyar nyelvű kalendáriumok az 1560 és 1657 közötti korszakban*. Budapest: Magyar Tudománytörténeti Intézet, 2003. [online]. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: https://real.mtak.hu/56103/1/gazda_vmolnar_kalendariumok.pdf
- Kolozsvári Kalauz*. Kolozsvár: Nyomatott Gámán János örököse könyvnyomdájában, 1894, s. 61.
- KOVÁCS, I. Gábor. *Kis magyar kalendáriumtörténet 1880-ig*, s. 4-14. [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://mek.oszk.hu/03200/03230/03230.pdf>
- MATISOVSKÝ, Ondrej. *Bol Lukáš Peechi našim rodákom?* [online]. [cit. 2024-01-23]. Dostupné z: https://www.academia.edu/36321706/Poch%C3%A1dza_Luk%C3%A1%C5%A1_Peechi_P%C3%A9csi_z_Pe%C4%8Dovskej_Novej_Vsi
- MÁRZA SELECKÁ, Eva. *Slovacikálne tlače v sedmohradskej knižnici Batthyaneum v Alba Iulii (16. – 18. storočie)*. Martin: Slovenská národná knižnica, 2021. ISBN 978-80-81491-47-4.

- NEUBARTH, Christoph. [online]. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: https://www.presseforschung.uni-bremen.de/dokuwiki/doku.php?id=neubarth_christoph
- NEUBARTH, Johan. [online] [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://knihoveda.lib.cas.cz/AuthorityRecord/Mzk2009533099>
- PEKAŘOVÁ Katarína a kol. *Fragmenty z kultúrnej histórie v kalendároch*. Bratislava: Univerzitná knižnica, 2015. ISBN 978-80-89303-43-4.
- Régi Magyar Könyvtár I, II*. Budapest: 1879, 1885.
- Régi Magyarországi Nyomtatványok I, II, III, IV*. Budapest: 1971, 1983, 2000, 2012.
- SIPOS, Gábor. Az Erdélyi múzeum-egyesület könyvtárának története. In: SIPOS, Gábor (ed.). *Az Erdélyi Múzeum-Egyesület gyűjteményei*. Cluj-Napoca: Societatea Muzeului Ardelean, 2009. ISBN 978-973-8231-96-2.
- Slovenská národná retrospektívna bibliografia. Série B periodiká. Bibliografia slovenských a inorečových kalendárov 1701 – 1965*. M. KIPSOVÁ, T. VANČOVÁ a Ž. GEŠKOVÁ, eds. Martin: Matica slovenská, 1984, s. 27-33. ISBN 978-80-89303-43-4.
- ŠPÁNIOVÁ, Marta, Lucia LICHNEROVÁ a Zuzana NEMCOVÁ. *Valentín Mančkovič – uhorský tlačiar v 16. storočí* [online]. [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.sav.sk/journals/upload-s/04271153%C5%A0p%C3%A1niov>
- SZTRIPSZKY, Hiador. *Adalékok Szabó Károly Régi Magyar Könyvtár C. Munkájának I.-II. Kötetéhez. Pótlások és igazítások 1472 – 1711*. Budapest: 1912.
- ŽIBRITOVÁ, Gabriela. Niektoré otázky knižnej kultúry na Slovensku v 17. storočí. In: *Kniha 2023*. Zborník o problémoch a dejinách knižnej kultúry. Martin: Slovenská národná knižnica, 2023, s. 136-147.
- Online zdroje citovaných exemplárov:**
- <http://dspace.bcuccluj.ro/handle/123456789/13710>(2024-02-10)
- https://real-r.mtak.hu/498/1/RMK_I_1201-RM_I_8r_0648-koll_07.pdf (2023-12-03)
- https://real-r.mtak.hu/501/1/RMK_I_1216-RM_I_8r_0648-koll_08.pdf(2023-12-15)
- https://real-r.mtak.hu/509/1/RMK_I_1267-RM_I_8r_0648-koll_11.pdf (2023-12-15)
- <http://dspace.bcuccluj.ro/handle/123456789/21971>(2023-10-15)
- <http://dspace.bcuccluj.ro/handle/123456789/21972>(2023-12-15)
- https://dspace.bcuccluj.ro/jspui/bitstream/123456789/39275/1/BCUCLUJ_FCS_BMV8975.pdf (2024-02-12)
- SZINNYEI, József. *Magyar írók élete és munkái* [online]. [cit. 2023-12-18]. Dostupné z: <https://mek.oszk.hu/03600/03630/html/>

Univ. Prof. Dr. Eva Márza
Univerzita 1. Decembra 1918
Alba Iulia, Rumunsko
evamarza@yahoo.com

Oblasť záujmu: dejiny rumunskej a slovenskej knižnej kultúry, dejiny knižníc a tlačiarň, kritické vydania starých rumunských tlačí, slovacikálne tlače v rumunských knižniciach. Autorka štúdií z oblasti rumunsko-slovenského kultúrneho dedičstva, aktívna v Komisii rumunských a slovenských historikov.

OBRAZOVÁ PRÍLOHA

Obr. 1. Rukopis Károlya Szabó z Judicium, Bardejov, 1580. Zdroj: <http://dspace.bcucuj.ro/handle/123456789/13710>

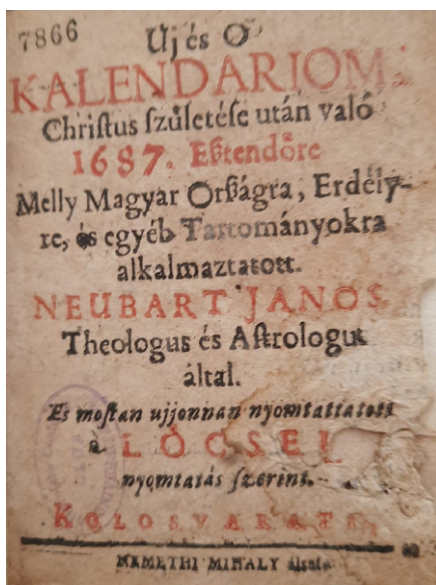
Obr. č. 2.-3. Knižná väzba kalendárov a nálepka kníhviazača Györgya Hantza.
Zdroj: autor

Obr. č. 4. Kalendarium, Košice, 1612. Jeden z dvoch zachovaných exemplárov.
Zdroj: autor

Obr. č. 5. Levočský kalendár na rok 1682. Možný unikát.
Zdroj: <http://dspace.bcucuj.ro/handle/123456789/21971>

Obr. č. 6. Kalendár na rok 1687 podľa levočského vzoru, Kluž.
Zdroj: <http://dspace.bcucuj.ro/handle/123456789/21990>

PRÍLOHA

KATALÓG KALENDÁROV

16. – 17. STOROČIA VYDANÝCH NA DNEŠNOM ÚZEMÍ SLOVEN- SKA Z UNIVERZITNEJ KNIŽNICE V KLUŽI

1. JUDICIUM

Judicium Magyar nyelven az éghi Czilagoknak forgásokról, és időknék szám-tartássokról, ez 1581. esztendőre, mely embolismalisanak mondatik 13 uy Hóldual: Petrus Slovacius M. által íratottat és számláltatot fél horára, és az Cassai Meridianussara. Ez esztendőben két Hold töltén Ecclypsis, de az Cassai Horizont fölötvegyik tetzik csak meg, ugy mint, Bodog Aszszony havanak 19. napján [...] – Bartfan : David Guttgesel [1580]. T.I., [16] zachovaných listov. 16°. (10x8,5 cm) Ref.: Čaplovič 21; RMNy 449. Dostupné z:<http://dspace.bcubluj.ro/handle/123456789/13710> (2024-02-10)

Vázba: moderná; na prednom prídošti nálepka: „Hantz György tud.-egyetemi Könyvkötő Kolozsvárt”; za kalendárom sú voviazané čisté listy s rukopisnými poznámkami.

Proveniencia: rukopisná poznámka: “Kalendariom, 1581-re Bártfa. 16 i. A-B (8 levelenként) = 16 sztlan lev. Hijjányzik C, D, (16 sztlan lev). Hasonl. Bártfa 1583. RM. Ktár. 201. Sz. a.” [Szabó Károly].

BMV 696

2. CALENDARION

Calendarion es ez Mostani M.D.C.III. esztendőben történendő dolgokról. Annakfölte, az időnec naponként köu- etkezendő állapottyarúl iratot itilet. Az Craccai Joannicivs Gabriel Doctor irasaból Magyarra fordeta Pechi Lukách. [...] – Nyomtattat Nagy Szombatba : M.D.C.I-II. [=1603]. [Tlač: ostrihomskej kapituly

- aj podľa Čaploviča]. T.I.; [4] zachované I. 8°. (15x10 cm)

Ref.: Čaplovič 1933; RMNy 904 (sú známe len torzá exemplárov)

Vázba: moderná, na prednom prídošti je nálepka: „Hantz György tud.-egyetemi Könyvkötő Kolozsvárt”.

Proveniencia: na prvej predsádke rukou K. Szabó poznámka: „Kalendariom 1603-re Nagy Szombat 8v. (Ford. Pécsi Lukács). Töredék: Cziml. Az első iv. 3,4 és 6 levele (=4 levél). Sz. K.”

BMV 1337

3. KALENDARION

Kalendarium, Az Időnek es az ünnepeknek változásáról való itelet Christvs Urunk születése után 1613. Esztendőre, Az Krackai Bernhard M. és az Philosophiának Doctora által irattatot és az Cassai Meridianusra fordétatot. – Cassan : Nyomtatta Fischer János [1612]. T.I., [16] zachovaných I. 16°. (10x8,5 cm)

Ref.: Čaplovič 462; RMNy 1034 (Bibliografia uvádza dva exempláre, tento je jedným z nich.)

Na [8] I. verso je tlačiarova poznámka: „Az Király szabad városának Cassanak Fischer János ottvaló Könyvnyomttato”.

Vázba: moderná; na prednom prídošti je nálepka: „Hantz György tud.-egyetemi Könyvkötő Kolozsvárt”.

Proveniencia: na prvej predsádke je poznámka: „Kalendariom, Kassa 1613-re Töredék (A és C iv. = 16 levél)” [rukopis Károlya Szabó].

BMV 1489

4. Uy

Uy és O Kalendarivm Christvs Urunk születése után 1634. Eszten. nagy szorgalmatossággal irattatot D. Herlicius David fő philosophus és medicus által. –

Bartfan : [1633] Klösz [jun.].T.l., [12] zachov. l. 16°. (10x8,5 cm)

Ref.: Čaplovič 161; RMNy 1556 (Sú známe dva exempláre, tento je jedným z nich.)

Väzba: moderná; na prednom prídoští je nálepka: „Hantz György tud.-egyetemi Könyvkötő Kolozsvárt”; do kalendára sú voviazané čisté listy s rukopisnými poznámkami.

Proveniencia: na prvej predsádke je rukopisná poznámka: „Kalendariom 1634-re. Bártfa 16 i. Töredék (A 1,4,5,8 és C1, 2, 3-6, 7, 8) összesen 12 levél. Sz[abó] K[ároly]”.

BMV 1973

5. [BAYLY, Lewis]

Praxis pietatis, az az kegyességgyakorlás, melyben bé-fogláltatik, mint kellyen az keresztyén embernek Isten és a maga igaz ismertetiben nevedetni, [...] Fordittatot angliai nyelvből az magyar keresztyéneknek [...] Medgyesi Pal [...]. – Lőcsén : Nyomtatta Brewer Lörintz, 1641. T.l., [18], 978, [9] l. 12°. (13x8cm). Od [18.] listu nasleduje kalendár na roky 1642-1665 = [8] l.

Ref.: Čaplovič 860, 867a; RMK I 720; RMNy 1895

Väzba: originálna.

Proveniencia: na prednom prídoští je nálepka: ”Erd. Muz. Egylet Régi Magyar Könyvtár. I. Hung. 90 szám”.

BMV 2220

6. Uj

Uj es O Kalendarium, Christus Urunk születése után 1662. Esztendőre, Mellyet Magyar Országgra, Erdélyre és szomszéd Tartományokra alkalmaztatott, Neubarth Christoph Bolesla Silesius által. – Cassán : Severinus Marcus által. [1661]. T.l., [8] zachovaných listov. 16°. (10x8,5 cm)

Ref.: Čaplovič 573; RMK 0; RMNy 2975
Väzba: moderná; zachované listy sú vo veľmi zlom stave; na prednom prídoští je nálepka: „Hantz György tud.-egyetemi Könyvkötő Kolozsvárt”; na konci sú voviazané čisté listy.

Proveniencia: na prvej predsádke: “Kalendáriom Kassa. 1662-ra. Töredék (A iv és 8 lev.)” [Písané rukou K.Szabó.]

BMV 3512

D1:

T.l., [1, 2, 7, 8=4] l. (9x8 cm).

Nezachovali sa knižné dosky.

BMV 3512/a

D2

T.l. sa nezachoval. [10] l. (7x5 cm).

Nezachovali sa knižné dosky.

BMV 3512/b

7. UJ

Uj és O Kalendarium, Christus Urunk születése után való mely bisextilis 1668 esztendőre. Melyet most [...] alkalmaztatott Neubarth Christoph Theologus és Astrologus. [...] – Cassán : Türsch David által. [1667]. T.l., [2] l. 16°. (10x8cm)

Ref.: Čaplovič 620; RMNy 3348

Väzba: moderná knižná väzba; na prednom prídoští je nálepka: „Hantz György tud.-egyetemi Könyvkötő Kolozsvárt”.

Proveniencia: na prednej predsádke je poznámka: „Kalendáriom Kassa. 1668-ra. Töredék (cziml. és 1 levél) [písané rukou Károlya Szabó.]

BMV 3587

8. UJ

Uj és O Kalendarium Kit Neubarth Christoph 1676. Bissextilis esztendőre. Mellyet mostis, Magyar, Erdély és egyéb Szomszéd Országokra alkalmaztatott. Neubarth Christoph. – Lötzen : Brewer Sámuel által. [1675]. T.l., [38] zachovaných l. 16°. (10x8,5cm).

Ref.: Čaplovič 1352; RMK I 1201. Dostupné z: https://real-r.mtak.hu/498/1/RMK_I_1201-RM_I_8r_0648-koll_07.pdf (2023-12-03)

Väzba: moderná; na prednom prídošti je nálepka: „Hantz György tud.-egyetemi Könyvkötő Kolozsvárt”.

Proveniencia: pečiatka: „Erdélyi Múzeumi könyvtár”; do kalendára sú voviazané čisté listy s rukopisnými poznámkami.

BMV 5840

9. LÖCSEI

Löcsei Uj es O Kalendarium Kit Christusz születése után való 1677. Ki-botsátott Neubarth Christoph Melly most az Olvasoknak kedvéért szép újtágokkal megjobbítatott. – Lötsen : Brewer Samuel által. [1676]. T.l., [40] l. 16°. (10x8,5 cm)

Ref.: Čaplovič 1360; RMK I 1216. Dostupné z: https://real-r.mtak.hu/501/1/RMK_I_1216-RM_I_8r_0648-koll_08.pdf(2023-12-15)

Väzba: moderná; kníhviazač zachoval v novej väzbe pôvodnú kartónovú knižnú dosku; na prednom prídošti je nálepka: „Hantz György tud.-egyetemi Könyvkötő Kolozsvárt”.

Proveniencia: do kalendára sú voviazané čisté listy so súdobými rukopisnými poznámkami.

BVM 5979

10. UJ

Uj es O Kalendarium Mellyet Christusz születése után való 1681. irt, Neubarth Christoph. És most-is Magyar Országra, Erdélyre, és egyéb Tartományokra alkalmaztatott. – Lötsen : Brewer Sámuel által. [1680].T.l., [40] l. 16°. (10x8,5 cm).

Ref.: Čaplovič 1383; RMK I 1267; vydanie dostupné na: https://real-r.mtak.hu/509/1/RMK_I_1267-RM_I_8r_0648-koll_11.pdf(2023-12-15)

Väzba: moderná; na prednom prídošti je nálepka: „Hantz György tud.-egyetemi Könyvkötő Kolozsvárt”.

Proveniencia: pečiatka: „Erdélyi Múzeum Könyvtára”; na prvej predsádke: tlačená nálepka s textom: „Az új köttetés alkalmával nem vágják körül.” a „Johannis Vass”; do kalendára sú voviazané čisté listy s rukopisnými poznámkami.

BVM 7219

11. UJ

Uj és O Kalendarium mellyet Christusz születése után való 1682. irt, Neubarth Christoph Es most is Magyar-Országra, Erdélyre, és egyéb Tartományokra alkalmaztatott. – Lötsén : Brewer Samuel által. [1681]. T.l., [42] tlačných listov.

Ref.: Čaplovič 0; RMK I 1289. Dostupné z: <http://dspace.bcucuj.ro/handle/123456789/21971>(2023-10-15) (Možný unikát)

Väzba: moderná; na prednom prídošti je nálepka: „Hantz György tud.-egyetemi Könyvkötő Kolozsvárt”; kníhviazač zachoval druhú kartónovú knižnú dosku; k prvému t. l. je vložený tlačný text: „Az új köttetés alkalmával nem vágják körül.”

Proveniencia: zväzok má 2 identické t. l., na obidvoch ceruzkou poznamenané „Gyárfás” [možná donácia Domokosa Gyárfása]; na prvom t. l. je pečiatka: „Erdélyi Múzeum Könyvtára”; do kalendára sú voviazané čisté listy so súdobými poznámkami; na konci zväzku zostali voviazané nepopísané čisté listy.

BMV 7360

12. KISZTEI, Peter

Üstökös Csillag; Avagy Olly édgügyü rövid Elmélkedés, mellyben meg-mutatódik, mind a Sz. Írási Tudomány szerint, s’ mind a’ külső Hitoriákból, és a’ miden időbéli Experientiából, micsoda itéletben

kellyen lenni kinek kinek az üstökös csil-
lagok felől. Mellyeket Az 1680-dik Esz-
tendőbe Karácson havának 22-dik napján
támadott, és azután 1681-dik Esztendő-
ben-is az első Hónak, avagy Boldog Asz-
szony Haván 26-dik napjáig láttattatott
[...] predicállott Kisztei Peter Christus
Urunk Születésének 1682-dik Eszten-
dejében Böjt más havának 2dik, és 16-dik
napján. – Cassán : Nyomtattatott Bosytz
István által, 1683 esztend. T.l., [16], 116
s. (Chybné číslovanie za s. 115 nasleduje
160, potom 116, správne 117.) 8°. (14x9
cm)

Ref.: Čaplovič 707; RMK 1298 I. Hung. 211
szám. Dostupné z: [http://dspace.bcucuj.ro/handle/123456789/21972\(2023-12-15\)](http://dspace.bcucuj.ro/handle/123456789/21972(2023-12-15))
Vázba: kartónová.

Proveniencia: na prednom prídošti je
nálepka: „Erd. Muz.-Egyl. Régi Magyar
Könyvtár I. Hung. 211 szám.”; na t. l. v.
pečiatka: „Erdélyi Múzeum Könyvtára”.

BMV 7458

13. [CALENDARIUM]

[Calendarium ... Neubarth János ...]. –
[Lötsén : Brewer Samuel által ..., 1687.]
Chýba t. l.; [8] l. zachovaných vo veľmi
zlom stav; zlomok bez kalendárovej časti;
voviazané čisté listy.

Vázba: nezachovala sa; zlomok nálepky: „-
Hantz György tud.-egyetemi Könyvkötő
Kolozsvárt”.

Ref.: Čaplovič 1484; RMK 1364

BMV 7864

D1:

Chýba t.l. a prvé listy; [29] l. Zachovala
sa druhá časť bez kalendára: Rövid Astro-
logiai Visgalas Christus Urunk szöletése
után való 1687 Esztbedöre [...] leirattott
Neubart János által.

Vázba: chýba.

Proveniencia: Pečiatky „M. Borbély Sá-
muel”; „Erdélyi Múzeum Könyvtára”.

Voviazané čisté listy s rukopisnými po-
známkami.

BMV 7864a)

14. [CALENDARIUM]

[Calendarium Tyrnaviense Ad Annum
Christi. 1689]. – [Tyrnaviae : 1688].
Chýba t. l. a prvé strany. [10], [28] l.
(19x16cm). 4°.

L. [28].II. t. l.: Prognosis conjecturalis
Astrologica. Ad Annum A Christo Nato
M.DC.LXXXIX. Primum post Bissextil-
lem. Ad Elevationem Poli 48. Graduum,
& Meridianum Tyrnaviensem. Cum Pri-
vilegio Caesaeo. – Tyrnaviae : Typis Aca-
demicis, Excudebat Joannes Christopho-
rus Beck. (Priebežné číslovanie zošitov
s prvou časťou).

Ref.: Čaplovič 2193; RMK II 1649

Vázba: moderná; čiastočne zreštaurova-
né listy; na zadnom prídošti je nálepka:
„Czerny A. orsz. muzeumi könyvkötő Ko-
lozsvárt.”

Proveniencia: na prednom pôvodnom
zachovanom prídošti je poznámka Káro-
ly Szabó: “Calendarium Tyrnaviense Ad
A. 1689. (Az első lev. hij.); nálepka s ex
librisom: „Et facere et pati fortia. Gróf
Mikó Imre”; pečiatka: „Erdélyi Múzeum
Könyvtára”.

BMV 8090

15. UJ

Uj és O Kalendarium Kit Christ. Urunk
születése után való 1691. Eszt. irt Neu-
barth János Es Magyar Országgra, Erdély-
re, és egyeb Tartományokra alkalmaztat-
ta. – Lötsen : Brewer Samuel által. [1690].
T.l., [40] l. 16°. (10x8,5 cm).

Ref.: Čaplovič 1509; RMK I 1412

Vázba: moderná; kníhviazač zachoval
kartónovú knižnú dosku; na prednom
prídošti je nálepka: „Hantz György tud.-
egyetemi Könyvkötő Kolozsvárt”; do ka-

lendára sú voviazané čisté listy s rukopisnými poznámkami.

BVM 8344

D1:

T.l.; [35] l.; (10x8,5 cm). 16°.

Väzba: moderná; sú zachované aj obidve kartónové knižné dosky; na prednom prídošti je nálepka: „Hantz György tud.-egyetemi Könyvkötő Kolozsvárt”; na prednej originálnej knižnej doske je tlačný text: „Az új köttetés alkalmával nem vágják körül.”

BMV 8345

16. UJ

Uj es O Kalendarium Kit Christus Urunk születése után való Bissextilis 1692 Eszt. irt Neubarth János És Magyar Országgra, Erdélyre, s' egyéb Tartományokra alkalmaztatta. – Lötsen : Brewer Samuel által. [1691]. T.l., [40] l. 16°. (10x8,5 cm).

Ref.: Čaplovič 1518; RMK I 1430

Väzba: originálna.

Proveniencia: na prednej predsádke je poznámka: „Az Én Édes kedves Szivemnek Stella Erzsébet kedves Édes Feleségemnek Gresei Toldalaghi János mp.”; do kalendára sú voviazané čisté listy s rukopisnými poznámkami.

BMV 8482

D1:

Väzba: moderná; na prednej predsádke je nálepka: „Hantz György tud. Egyetemi Könyvkötő Kolozsvárt”.

BMV 8483

17. LÖCSEI

Löcsei Uj és O Kalendarium, Kit Christus Urunk születése után való 1693 Esztendőre irt Neubarth Janos Es Magyar Országgra, Erdélyre, s' egyéb Tartományokra alkalmaztatta. Költ – Lötsen : Brewer Samuel Typogr. [1692]. T.l., [40] l. 16°. (10x8 cm).

Ref.: Čaplovič 1532; RMK I 1443 (Jeden exemplár je na internete v aukcii.)

Väzba: originálna.

Proveniencia: na prednej predsádke: „Laurentii Fekete mp.”; na druhej predsádke: „Kendeffi Susanna mp.”; pečiatka: „Erdélyi Múzeum Könyvtára”; ku kalendáru sú voviazané čisté listy s rukopisnými poznámkami.

BVM 8613

D1:

Väzba: moderná; kníhviazač zachoval aj pôvodnú kartónovú knižnú dosku; na prednom prídošti je nálepka: „Hantz György tud.-egyetemi Könyvkötő Kolozsvárt”; k t.l. je príviazaný tlačný text: „Az új köttetés alkalmával nem vágják körül.”; ku kalendáru sú voviazané čisté listy bez rukopisných poznámok.

Proveniencia: pečiatka: „Erdélyi Múzeum Könyvtára”; na titulnom liste poznámkas ceruzou: „Gyárfás” [možná donácia Domokosa Gyárfása.]

BMV 8614

18. LÖCSEI

Löcsei Uj és O Kalendarium, Kit Christus Urunk születése után való 1694. Esztendőre irt Neubarth Janos Es Magyar Országgra, Erdélyre, s' egyéb Tartományokra alkalmaztatta. Költ – Lötsen : Brewer Samuel Typogr. [1693]. T.l., [40] l. 16°. (10x8,5cm)

Ref.: Čaplovič 1549; RMK I 1463. Dostupné na: https://dspace.bcucuj.ro/jspui/bitstream/123456789/39275/1/BCUCLUJ_FCS_BMV8975.pdf (2024-02-12)

Väzba: moderná; na prednom prídošti je nálepka „Hantz György tud.-egyetemi Könyvkötő Kolozsvárt”; pred t.l. je tlačný text: „Az új köttetés alkalmával nem vágják körül.”

Proveniencia: pečiatka: „Erdélyi Múzeum Könyvtára”; na titulnom liste poznámka ceruzou: „Gyárfás” [možná donácia Domokosa Gyárfása.]; do kalendára sú voviazané čisté listy s rukopisnými poznámkami.

BMV 8975

19. UJ

Uj és O Kalendarium, Christus születése után való 1687. Esztendőre, Melly Magyar Országgra, Erdélyre, és egyéb Tartományokra alkalmaztatott. Neubarth Janos Theologus és Astrologus által. És mostan ujjonnan nyomtatott a Lócsei nyomtatás szerint.– Kolosvárott : Némethi Mihály által. [1686]. T.l., [39] l. 8°. (10x8 cm); po l. [14]r. nasleduje II. t.l.: Rövid Astrologiai Visgalas Christus Urunk születése után való 1687 Esztendőre. [...] Neubarth János által.

Ref: Čaplovič 0; RMK 0; Sztripszky 2126.

Možný unikát.

Vázba: moderná; na prednom prídoštii je nálepka: „Hantz György tud.-egyetemi Könyvkötő Kolozsvárt”.

Proveniencia: do kalendára sú voviazané čisté listy, niektoré sú popísané rukopisnými poznámkami

BMV 7866